

Handläggare: Åsa Persson
Telefon: 508 10 361

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
Sammanträde 2009 05 14

SLUTRAPPORT

” Utveckling av förebyggande insatser genom samverkansformer för att möta gymnasieelevers behov av stöd”

Förvaltningens förslag till beslut

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens slutrapport; ” Utveckling av förebyggande insatser genom samverkansformer för att möta gymnasieelevers behov av stöd” och översänder densamma till länsstyrelsen.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Anna-Lena Christensson Österberg
avdelningschef

Sammanfattning - Bakgrund

Länsstyrelsen har sedan 2001 fördelat medel till kommunerna för alkohol- och narkotikaförebyggande insatser. År 2006 prioriterade Länsstyrelsen i Stockholms län målgruppen unga vuxna. Östermalms stadsdelsnämnd ansökte via länsstyrelsen om medel för att utveckla samverkansformer mellan elevvårdspersonal på gymnasieskolorna på Östermalm, socialtjänsten på Östermalm, Ungdomsmottagningen och Maria Ungdom, i syfte att möta gymnasieelevers behov av stödinsatser.

Målgrupp för projektet var elever på Östermalms gymnasieskolor, gymnasieungdomar, i ålder 16-19 år, med psykisk ohälsa och ett begynnande riskbeteende, som exempelvis hög alkoholkonsumtion.

Slutrapporten avser ett projekt som har genomförts under 2006-2007 med medel från länsstyrelsen. Kostnaden för utbildningsinsatsen (MI- Motiverande samtal) som genomfördes under hösten 2008, hade förankrats hos Länsstyrelsen. Se bifogad slutrapport.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av dåvarande preventionssamordnaren inom socialtjänsten på Östermalm i samverkan med involverade projektmedlemmar.

Fel! Ingen text med angivet format i dokumentet.

Box 24156. Karlavägen 104, 6 tr
Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099
asa.persson@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

Till
Länsstyrelsen i Stockholms län
Enheten för individ-familjeomsorg
och folkhälsa ; att. Karin Rolf

SLUTRAPPORT

” Utveckling av förebyggande insatser genom samverkansformer för att möta gymnasieelevers behov av stöd”.

Bakgrund till projektet

Drogvaneundersökningar från åren 2002 och 2004, visade att gymnasieungdomar konsumerar betydligt mer alkohol än högstadieungdomar samt att flickor i större omfattning än pojkar mår psykiskt dåligt.

Under året 2005, ökade även arrangerade fester för gymnasieelever i antal.

Gymnasieskolorna, belägna i innerstaden, tar emot många elever som är bosatta i andra stadsdelar eller i kranskommunerna. Vid inträdet på gymnasiet växer ofta ungdomarnas sociala nätverk och kamratkretsen utvidgas ofta till att omfatta även Stockholm med kranskommuner. En stor dragningskraft på denna målgrupp har de återkommande ungdomsfesterna varit, som arrangeras på olika platser i Stockholmsområdet.

Många av dessa fester riktade sig främst till innerstadens ungdomar och elever på eftertraktade gymnasieskolor i Stockholms innerstad. Festerna ägde rum varje vecka, ibland flera gånger i veckan, på restauranger som hyrde ut sina lokaler på vardagskvällar för detta ändamål. Festerna kunde ha olika teman, som exempelvis skumparty, after-ski m m . Flera av festarrangörerna anordnade även insparks- och studentskivor. På dessa fester, där flickor ofta befann sig i majoritet förekom alkohol och ibland i stora mängder. Maria Ungdom hade under dessa vardagskvällar/ nätter tagit emot ungdomar som kommit till akutmottagningen i kraftigt berusat skick.

Personal på Ungdomsmottagningen, Norrtullsgatan, som serverar stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm, och som möter många av dessa ungdomar, kunde konstatera att en stor del av dessa ungdomar var högpresterande

Fell! Ingen text med angivet format i dokumentet.

Box 24156. Karlavägen 104, 6 tr
Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099
asa.persson@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

och med högt ställda krav på sig själva. De var redan etablerade i kroglivet och skötte sina gymnasiestudier, men visade ofta tecken på psykisk ohälsa. Denna målgrupp, psykiskt sköra ungdomar med högt ställda krav på sig själva och med en tidig etablering i stadens krog- och fest liv, hade innan projektets start, inte varit föremål för några omfattande förebyggande insatser.

Målgrupp

Målgrupp för projektet har varit gymnasieungdomar, i åldern 16-19 år, som går på gymnasieskolor belägna på Östermalm och som befinner sig i riskzon för utveckling av psykisk ohälsa. Psykiskt sköra ungdomar, med högt ställda krav på sig själva och med tidig etablering i stadens krog- och festliv.

För att finna vägar att förändra målgruppens vanor gällande främst alkohol, riktade sig insatserna i projektet till skolpersonal, elevvård, samt även till föräldrar.

Metod

- Etablera kontakt med gymnasieskolor belägna på Östermalm.
- Genom samtal/ gemensamma möten kartlägga behov av samarbete, utbildning, utbyte av erfarenheter och kunskap mellan gymnasiekuratorer, socialtjänsten, Ungdomsmottagningen och Maria Ungdom.
- Inventering av skolornas möjligheter att arbeta förebyggande kring ungdomars alkoholvanor/ festkultur.
- Utveckla gemensamma forum för diskussioner, erfarenhetsutbyte och seminarier, med möjlighet att inbjuda föreläsare.
- Införskaffa ”egen-screeningdator” till Ungdomsmottagningen, för att öka ungdomars medvetenhet om sina alkoholvanor och få fram en ”profil” gällande alkoholvanorna.

Fel! Ingen text med angivet format i dokumentet.

- Utbilda skolpersonal i föräldraprogrammet ÖPP- "Örebro Preventions Program". Programmet ska via de instruktörer som utbildats på stadsdelen, spridas till ytterligare grundskolor på Östermalm. På sikt förväntas programmet kunna ge effekt på gymnasieelevers alkoholvanor.

Syfte

- Möjliggöra en tidigare upptäckt av psykisk ohälsa hos gymnasieungdomar genom samarbete
- Minska alkoholkonsumtionen i åldersgruppen
- Öka medvetenheten hos föräldrar och skolpersonal om "ungdomskultur".

Projekt mål

- Hitta former för att tidigt upptäcka gymnasieelevers riskbeteende och kunna erbjuda tidiga råd- och stödinsatser.
- Genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte öka kunskapen och medvetenheten hos bl a skola och socialtjänst kring aktuell problematik.
- Genom samverkan begränsa risken för gymnasieungdomar att hamna i beroende och missbruk.
- Finna former för att öka ungdomars medvetenhet kring den egna alkoholkonsumtionen.
- Successivt implementera ÖPP- Örebro Preventions Program, på Östermalms grundskolor.
- Bygga upp fungerande samverkan mellan föräldrar, skolan, socialtjänst, närpolis, krogar och festarrangörer. (i samverkan med preventionssamordnare på Kungsholmen och Norrmalm),

Projekt tiden

Projekt tiden löpte, fr o m 2006-07-01 till 2007-06-30. Den "operativa" projekt tiden blev i realiteten kortare, då det första mötet med projektgruppen, ägde rum efter sommarlovet, vid höstterminsstarten 2006-09-21. Preventionssamordnarfunktionen, som utgjorde basen för projektet, löpte fram till

Fell Ingen text med angivet format i dokumentet.

inledningen av 2007 och upphörde under februari månad 2007. Under den resterande delen av vårterminen 2007 genomfördes dock ett antal möten med projektgruppen och den angivna projekttiden fullföljdes.

Projektets genomförande

Projektledaren, preventionssamordnaren på Östermalm, hade under en period av projekttiden sitt tjänsterum vid Östermalms närpolis, på Brahegatan 49. Detta var en praktisk och positiv lösning utifrån den lokalbrist som rådde inom den egna förvaltningen.

Projektstarten ägde rum vid ett möte 2006-09-21 på Ungdomsmottagningen på Norrtullsgatan 10, där alla samverkanspartners samlats efter sommarledigheter. Ungdomsmottagningen på Norrtullsgatan utgör en gemensam resurs för innerstads stadsdelarna Östermalm, Kungsholmen och Östermalm.

Inbjudan till introduktionsmötet hade gått ut via brev till berörda gymnasieskolor, belägna på Östermalm och var riktade till elevvårdspersonal vid Östra reals gymnasium, Metapontum, Stockholms tekniska gymnasium, Tyska skolans gymnasium samt Viktor Rydbergs gymnasium. Representanter från Maria Ungdom samt personal från familjenheten på Östermalm var också inbjudna. Ungdomsmottagningen informerade om sin verksamhet och övriga deltagare gavs möjlighet att presentera sig. Projektet presenterades och inledande diskussioner kom igång. Samtidigt tog projektgruppen form.

I projektgruppen ingick barnmorska och kurator från Ungdomsmottagningen, Norrtullsgatan, skolledare, kuratorer, skolsköterskor, utvecklingsledare från gymnasieskolorna, representanter från Östermalms familjeenhet samt Maria Ungdom. Mötena har uteslutande ägt rum i Östermalms stadsdelsförvaltnings lokaler, Garnisonen, Karlavägen 104.

Samtliga inbjudna gymnasieskolor utom Metapontum, hade hörsammat inbjudan. Där etablerades inte någon kontakt och gymnasieskolan fanns därför inte med under projekttiden. Inledningsvis var inte heller Viktor Rydbergs gymnasium representerat, men där tog rektor på eget initiativ kontakt och deltog därefter vid mötestillfällena.

Totalt träffades projektgruppen vid sex tillfällen inom projekttidens ram: 2006-09-21, 2006-11-15, 2007-02-02, 2007-03-15, 2007-04-26. 2007-05-31. Det avslutande uppföljningsmötet ägde rum 2007-09-13. (se bilagda minnesanteckningar). Projektgruppens möten har varit fria till sin form och har

Fell Ingen text med angivet format i dokumentet.

fungerat som informations- och diskussionsforum. Frågeställningar har lyfts, där det funnits behov av kunskapskomplettering inom olika områden. Specifika önskemål har ofta omgående kunnat tillgodoses, genom att personer med specialkompetens inbjudits till kommande möte.

Några axplock från projektgruppens möten:

- information från Maria Ungdomsenhet om alkohol och narkotika
- information om speciella projekt, riktade till flickor
- diskussioner kring ”nollning” och ”mösspåtagning” samt tips om hur man kan hantera detta på ett framgångsrikt sätt.
- regler kring hantering av tobaksrökning och mobilanvändning i skolan
- information och praktiskt arbete mot langning av alkohol
- information kring arbete med livskunskap och social emotionell träning
- diskussioner kring alkoholkonsumtion, psykisk ohälsa, kroppsuppfattning och ungdomars sexualvanor
- LSS information, utifrån önskemål som uppkommit under diskussioner

Styrgrupp

Regelbundna möten har ägt rum under projektets gång med ansvarig chef för socialtjänsten Anna-Lena Christensson.

Har målen med projektet uppnåtts?

Av de från länsstyrelsen beviljade medlen 114 400 kronor, har en begränsad andel nyttjats i projektet. Använda medel har utgjort ersättning vid föreläsning på Östra Reals gymnasium, av Terje Ogden, professor i pedagogisk psykologi och forskningschef vid Universitetet i Oslo, 2007-05-11 (7 600 kronor) på temat förebyggande arbete på skolan.

Under hösten 2008 användes medel till en tredagarsutbildning i MI- Motiverande samtal. Sex personer från projektgruppen deltog i en MI- utbildning, till en total kostnad av 33.750 kronor.

Från de av länsstyrelsen beviljade medlen återstår 73 050 kronor.

”Själv-screening dator”

De långt framskridna planerna beträffande ”själv-screening” dator, med placering på Ungdomsmottagningen, blev inte verklighet, då ansvars- och tillsyns uppdraget för datorn inte gick att lösa. Planeringen för datorn gjordes tillsammans med bland

Fell! Ingen text med angivet format i dokumentet.

andra samordnaren på Kungsholmens stadsdelsförvaltning. Syftet med datorinstallationen var att ungdomar som besökte Ungdomsmottagningen, skulle erbjudas möjlighet att på eget initiativ ”testa/ mäta” sina alkoholvanor i ett permanent installerat datorprogram. Datorn skulle vara placerad i en avskild del av Ungdomsmottagningens väntrum.

Föreläsningar

Projektmedel nyttjades vid en föreläsning 2007-05-11 med Terje Ogden, professor i pedagogisk psykologi, Oslo, som Östra reals gymnasium anordnat. Seminariets fokus låg på temat, vad forskningen säger om gymnasieskolans möjligheter att verka hälsofrämjande och kompetenshöjande. Sammanlagt deltog ett trettiotal inbjudna samverkanspartners på seminariet, bland annat från skolan, socialtjänsten, Maria Ungdom samt Ungdomsmottagningen.

Utbildning i Föräldraprogrammet Örebro Preventions Program-ÖPP.

Stadsdelens grundskolor, har kontinuerligt via mailkontakt med skolledare, erbjudits utbildning i ÖPP, då Precens inbjudit till detta. Från grundskolorna och från socialtjänstens familjeenhet har totalt fyra personer genomgått ÖPP-utbildningen, till informatörer, (socialtjänsten 1, friskolorna 2, kommunal grundskola 1). Ambitionen var, att som ett led i strävan att få ner alkoholkonsumtionen bland ungdomar på stadsdelen; presentera föräldraprogrammet ÖPP vid föräldramöten vid höstterminsstarten i år 7. Innehållet i programmet syftar bland annat till att motivera föräldrar att skjuta upp alkoholdebuten hos sina barn samt att inte bjuda på alkohol hemma.

Samverkan preventionssamordnare, närpolis, krogar och festarrangörer

Denna samverkan har pågått parallellt under projektets gång, genom insatser främst från preventionssamordnaren på Kungsholmen, som i tjänsten besökt ett stort antal ungdomsfester. Möten har genomförts tillsammans med festarrangörer och närpolis för att arbeta fram gemensamma förhållningssätt mellan krogar och festarrangörer, i syfte att skapa mer trygga och trivsamma ungdomsfester.

Preventionssamordnarna på Östermalm, Kungsholmen och Norrmalm har under projektets gång haft gemensamma möten med personal på Ungdomsmottagningen, och stämt av ungdomssituationen i innerstaden och diskuterat specifika frågor i anslutning till projektet.

Föräldrasamverkan

Fell Ingen text med angivet format i dokumentet.

Gymnasieskolor har i samverkan med bland annat närpolisen, gått ut med information, både vid föräldramöten och via brev till föräldrar, där man understrukit vikten av föräldrars engagemang vid ”risktillfällen”, som exempelvis skolavslutning, mösspåtagning och ”nollningar”. På uppdrag av stadsdelsnämnden, gjordes ett utskick under våren 2006, med ett upprop till föräldrar, undertecknat av ett stort antal samverkans aktörer på Östermalm, som finns och verkar kring våra ungdomar. Brevet distribuerades ut till föräldragruppen genom skolornas försorg.

I samverkan med närpolis och preventionssamordnaren upprättades även maillistor för snabböverföring av information till övriga närpolisdistrikt inom Stor-Stockholm, fältassistenter, Maria Ungdom med flera, i beredskapssyfte och snabbt agerande vid rykten om ungdomsfester, ”nollningar”, etc.

Samarbetet mellan de professionella

Projektgruppens regelbundna möten och det goda klimat som skapades där, möjliggjorde en öppen och prestigelös kommunikation mellan de professionella. Det upplevdes positivt att få ”ett ansikte” på sin kollega, för att lättare kunna lyfta luren och rådgöra, då behovet uppstod. Att ömsesidigt utbyta nödvändig kunskap med varandra, var ett sätt att utveckla de redan befintliga kunskaperna i gruppen och skapa en gemensam kunskapsbas. Det ansågs viktigt att utifrån respektive profession ha kännedom om de kringresurser som finns att tillgå, för att vid behov ”länka” en ungdom till rätt instans. En trygg och genomtänkt remittering av en ungdom, kan vara det som gör skillnad i möjligheten till en fortsatt fungerande stödkontakt och en fortsättning i ett redan påbörjat förändringsarbete. Möjlighet till konsultation, kan även öka sannolikheten att tidigt våga upptäcka och se tecken på ungdomars riskbeteende. Genom samverkan och konsultation kan risken till en del förebyggas, att gymnasieungdomar hamnar i missbruk och beroendeproblematik.

Projektplanen

Projektplanen var omfattande och ambitiöst hållen, och har inte till fullo uppfyllts under projekttiden. Förutsättningarna för utförandet förändrades under projektets gång. Projekttiden blev i realiteten kortare, jämfört med den i projektplanen angivna. Projektgruppens möten startade i slutet av september månad 2006 och avslutades 2007-06-30, med ett uppföljningsmöte under hösten 2007. Det har också varit av betydelse att chefspersoner som initialt var drivande och engagerade kring projektet, under projekttiden frånträdde sina tjänster inom

Fell Ingen text med angivet format i dokumentet.

stadsdelsförvaltningen. Preventionssamordnarfunktionen upphörde i februari månad 2007, då även en omorganisation genomfördes.

Projektledaren, fd preventionssamordnaren har underhand haft mail och telefonkontakt med Karin Rolf på Länsstyrelsen, angående möjligheten att i efterhand nyttja de beviljande medlen. Besked lämnades från länsstyrelsen, Karin Rolf, att Östermalms stadsdelsförvaltning beviljades möjligheten att använda de beslutade medlen till den gemensamma kompetensutvecklingen som efterfrågades vid projektets slut, dvs fördjupad utbildning i samtalsmetoden MI- Motiverande samtal.

Kartläggning/ Inventering

Den i projektplanen nämnda systematiska kartläggningen och inventeringen av behov och möjligheter, har i viss mån genomförts löpande vid projektgruppens möten under projekttiden. Gemensamma överenskommelser har fattats kring handläggning i ungdomsärenden, exempelvis vid remittering från skolans elevvård till Ungdomsmottagningen.

Avslutningsmöte

Vid projektgruppens slutliga uppföljningsmöte 2007-09-13 framkom bland annat önskemål om en gemensam kompetensutveckling i form av en fördjupningsutbildning i Motiverande samtal- MI. Detta önskemål realiserades under våren 2008, då länsstyrelsen gav klartecken till detta. Sex personer från projektgruppen anmälde sig till en utbildning i Motiverande samtal- MI.

Tredagars-utbildningen ägde rum den 9-11 september 2008 i Carina Bångs regi. ”MI-gruppen”, bestående av elevvårdspersonal från gymnasiet, personal från ungdomsmottagningen samt familjeenhetens familjebehandlare/ ungdom, har haft ett antal uppföljningsmöten efter utbildningen, för att stämma av hur vi använder metoden i vårt dagliga arbete. Möjlighet till feed-back samt utveckling i metoden genom praktiska övningar, ges också vid dessa uppföljningsträffar.

Utvärdering

I rapporten (2008) ”Det blev inte som det var tänkt men det blev bra ändå”, Utvärdering av fyra stadsdelsförvaltningars arbete med unga vuxna, genomförd av extern utvärderare, Ulrica Sutorius och sammanställd av Preventionscentrum Stockholm, Precens, framkommer följande:

Av alla de mål som satts upp är det tydligt ett som framträder:

Fell! Ingen text med angivet format i dokumentet.

Att genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte öka kunskapen hos de olika parter som medverkat i projektet.

Den främsta anledningen till detta, förklaras med att mötena skapade så många frågeställningar, att det överskuggade allt annat. Om istället medlen omvandlas till målsättningar växer en annan bild fram, där flera av dessa genomförts, enligt projektplanen, visar rapporten.

Några ur projektgruppen har saknat en starkare styrning av projektet, med en tydligare struktur och målbeskrivning. Andra personer har pekat på motsatsen och ansett att nätverksmötena har varit bra, där frågor har dryftats som gällt alla och där man har fått ansikten på varandra. Förutom en arena för kommunikation och samarbete, fungerade nätverket även som en informations och kunskapskälla, ur vilken någon slags förändring skapades.

Projektets fortlevnad/ grad av integrering i ordinarie verksamhet

De önskemål som uttrycktes från projektgruppen var att gruppen och mötestillfällena skulle leva kvar som en arena att återkomma till för diskussioner och erfarenhetsutbyte. Eftersom mötestillfällena upplevdes positiva och givande, uttrycktes en önskan från de intervjuade i projektgruppen, att projektet skulle implementeras i den ordinarie verksamheten.

Utmaningen, att implementera projektet i den ordinarie verksamheten och därigenom hålla liv i nätverket, har efter projekttidens slut inte varit möjlig. Detta kräver en person, vars arbetsuppgifter inkluderar detta uppdrag.

Några ur projektgruppen erhöll andra tjänster efter projektets slut och finns inte kvar inom stadsdelen. Flera finns dock kvar på sina ordinarie befattningar och kontakt upprätthålls till viss del inom andra samverkansforum.

En liten ”kvarleva” från projektgruppen utgörs av de personer som under hösten 2008 genomgick MI-utbildningen och fortsättningsvis har för avsikt att träffas i gemensamma möten.

Ekonomisk redovisning

Delbetalning för seminarium 2007-05-11 med Terje Ogden i Östra reals regi:

Fell! Ingen text med angivet format i dokumentet.

7.600 SEK

Redovisning av vad forskningen säger om gymnasieskolans möjligheter att verka hälsofrämjande och kompetenshöjande.

3-dagars fördjupningsutbildning i samtalsmetoden Motivational Interviewing
9-11/9 2008.

(6 personer á 4 500 kr per person exkl moms)

27.000 SEK

total moms 25%

6 750 SEK

Summa: 33 750 SEK

Total summa: 41 350 SEK

(Återstår: 73. 050 SEK)

Nämndprotokoll

Bifogas protokoll från stadsdelsnämndens sammanträde 2009- 05- 14.

Fel! Ingen text med angivet format i dokumentet.

Box 24156. Karlavägen 104, 6 tr
Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099
asa.persson@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm